

ABORDAREA BAZATĂ PE DREPTURILE OMULUI ÎN DOMENIUL MASS-MEDIA

Veaceslav (Slava) Balan

Introducere

Încă de la proclamarea independenței, Republica Moldova s-a confruntat cu multe probleme serioase în domeniul mass-media. Printre alte probleme majore,¹ una semnificativă este că sănătatea sectorului mass-media a țării este subminată constant de înțelegerea limitată a furnizorilor de media a conceptelor cheie referitoare la democrația modernă și drepturile omului. Aceasta rezultă în următoarele probleme ale sectorului mass-media:

- *Mass-media promovează stereotipuri și prejudecăți contra anumitor grupuri, inclusiv femei, persoane cu dizabilități, minorități etno-lingvistice și religioase și persoane în etate;*
- *Potențialul transformativ redus al mass-media.* În loc să se concentreze pe miezul problemei și să evidențieze obligația și rolul autorităților publice de a o rezolva, mass-media distrage adesea atenția cititorului, concentrându-se pe detalii irelevante;
- *Diviziuni profunde în cadrul comunității profesioniștilor din domeniul media pe criteriul etno-lingvistic.* Această lipsă de unitate și solidaritate face ca mass-media să fie fragmentată și, prin urmare, vulnerabilă și incapabilă să se apere adecvat de atacurile asupra libertății mass-media.

Prezenta notă analitică explorează aceste probleme din sectorul mass-media din Republica Moldova, argumentând că abordarea bazată pe drepturile omului (eng. Human Rights-Based Approach-HRBA) în domeniul mass-media este un cadru care schimbă paradigma, capabil să îmbunătățească substanțial calitatea și impactul activității mass-media. Rezumatul se încheie cu o serie de recomandări pentru implementarea HRBA și realizarea beneficiilor sale în Republica Moldova.

¹ "Libertatea Presei în Moldova 2017," Freedom House, <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2017/moldova>; "Indicele privind Situația Presei (ISPM) din Republica Moldova în 2018" Centrul pentru Jurnalism Independent, <http://www.media-azi.md/ro/publicatii/in-dicele-privind-situa%C8%9Bia-presei-ispm-din-republica-moldova-%C3%AEn-2018>

Mass-media și drepturile omului în Republica Moldova

Conform studiilor recente, xenofobia este răspândită în Moldova. Un studiu realizat în 2015 de Consiliul pentru Egalitate și ONU în Moldova indică faptul că o mare parte a publicului moldovean are opinii negative sau părtinitoare privind diverse minorități și grupuri sociale. De exemplu, majoritatea moldovenilor răspund că ar refuza chiar să fie vecini cu romi, oameni de origine africană, musulmani, persoane cu dizabilități sau persoane cu HIV. Doar jumătate dintre moldoveni ar accepta ca prieten o persoană cu dizabilități fizice, un evreu sau vreun membru al unei minorități religioase.² Persoanele LGBT sunt nedorite chiar și ca vizitatori în Moldova,³ 40% din populației considerându-i "anormali" sau "imorali."⁴ Peste 15 la sută din moldoveni cred că femeile sunt prea sensibile și emoționale pentru a lua decizii în situații de urgență și că bărbații trebuie să dețină poziții de frunte în stat pentru că au cunoștințe mai

bune în materie de probleme politice și economice și "dețin aptitudinile necesare."⁵

Un alt studiu, realizat la comanda Oficiului Avocatului Poporului din Republica Moldova și ONU în Moldova în 2016 și 2018 a arătat că populația Republicii Moldova este insuficient informată privind drepturile omului. Potrivit studiului, mass-media, în special televiziunea,⁶ este sursa principală de informații privind drepturile omului.⁷ Prin urmare, mass-media joacă un rol enorm în informarea moldovenilor atât asupra evenimentelor curente, cât și a drepturilor omului, precum și în formularea opiniei lor asupra respectivelor evenimente și a persoanelor implicate. Pentru a realiza progrese semnificative în realizarea libertăților democratice din țară, este extrem de important ca mass-media din Republica Moldova și publicul larg să dezvolte o înțelegere solidă a drepturilor omului și a unei abordări bazate pe drepturile omului (HRBA) atât pentru producția, cât și pentru consumul de mass-media.

Distribuție procentuală după nivelurile de acceptare

(% cumulativ, exprimă proporția respondenților care acceptă persoanele din grupul X până la poziția respectivă)

	Valoare medie	Valoare mediană	Membru al familiei	Prieten	Vecin	Coleg de serviciu	Cetățean	Vizitator al RM
Vorbitori de limbă rusă	0,9	0	78%	82%	84%	85%	90%	96%
Ruși locuitori ai RM	0,9	0	76	81	83	85	91	97
Români locuitori ai RM	1,6	0	60	66	70	72	83	94
Persoane cu dizabilități fizice	2,2	1	28	52	61	63	83	89
Evrei	2,3	2	37	49	57	60	77	90
Străini care locuiesc în RM dar nu dețin cetățenia RM	2,3	2	40	49	56	59	74	92
Alte minorități religioase	2,3	2	36	48	58	61	78	91
Romi	3,1	4	21	32	41	49	73	85
Persoane de origine africană	3,1	4	19	33	42	45	63	86
Persoane de origine musulmană	3,3	4	20	30	38	40	58	79
Persoană cu dizabilități mintale	3,6	4	11	23	32	33	66	76
Deținuți (ex-deținuți)	3,6	4	15	24	31	34	60	72
Persoane care trăiesc cu HIV	4,3	5	4	13	20	22	46	60
Persoane LGBT	5,2	6	1	3	8	10	18	38
Distanța socială medie	2,8	2,8						

Figura 1 - Studiul privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova (2015)

2 "Studiul privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova," Organizația Națiunilor Unite în Moldova, 2015, p.19, <http://md.one.un.org/content/unct/moldova/ro/home/publications/joint-publications/studiul-privind-percepiile-i-atitudinile-fa-de-egalitate-in-repu/>

3 *Ibid*, pp.18-19

4 *Ibid*, p.30

5 *Ibid*, p.69

6 Barometrul Opiniei Publice al Institutului de Politici Publice, ianuarie 2019, <http://bop.ipp.md/en>

7 Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova," PNUD Moldova, p.17, https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/percep_ii-asupra-drepturilor-omului-in-republica-moldova.html

Ce este abordarea bazată pe drepturile omului (pentru mass-media)?

Abordarea bazată pe drepturile omului (HRBA) plasează diversitatea inerentă a oamenilor și drepturile lor fundamentale în centrul oricărui domeniu. Deși ideea pentru HRBA provine din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948, abordarea a fost abia de curând dezvoltată și pusă în practică. Diverse agenții ale ONU și organizații internaționale (UNICEF, OMS, UNESCO, Care, Oxfam, ActionAid și Salvați Copiii⁸) au pionierat abordarea la sfârșitul anilor 1990 și începutul anilor 2000. În 2003, Grupul de Dezvoltare al ONU a anunțat că principiile drepturilor omului vor avea un rol important în toate programele lor.⁹ De atunci, HRBA a fost folosită de organizații din întreaga lume într-o varietate de domenii - inclusiv asistență medicală, educație, îngrijire socială, locuințe, politici privind drogurile, imigrație, dezvoltare municipală,¹⁰ și mult mai recent – jurnalism.¹¹

Unele dimensiuni ale HRBA în activitatea mass-media sunt deja discutate și operaționalizate. De exemplu, eforturile academice de a studia genul și mass-media sunt destul de răspândite.¹² Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a fost, de asemenea, un susținător îndelungat al drepturilor minorităților în sectorul mass-media, publicând „Ghidul privind utilizarea limbilor minoritare în mass-media” în 2003.¹³ Cel mai recent, în februarie 2019, organizația a publicat Ghidurile de la Tallinn privind minoritățile naționale și mass-media în era digitală.¹⁴

Pentru a implementa cu succes HRBA, este esențial ca societatea să fie privită prin prisma respectării drepturilor omului, conform cărei:

- Autoritățile publice sunt obligate să asigure pro activ protecția drepturilor omului și se înțelege că multe probleme sociale decurg din eșecul autorităților publice de a-și respecta angajamentele privind drepturile omului;
- Se înțelege că societatea are o diversitate inerentă, inclusiv concepții diverse privind ce este normal și acceptabil (multi-normativitate);
- Societatea acționează solidar cu grupurile care sunt deosebit de vulnerabile la încălcarea drepturilor omului, și nu doar în spiritul milosteniei și/sau al carității față de acele grupuri;
- Puterea majorității este limitată de drepturile omului ale minorităților.

Focalizarea pe oameni și drepturile acestora

Accentul HRBA asupra oamenilor și drepturilor omului sugerează că primele întrebări care trebuie puse în fiecare material al mass-media sunt - ce s-a întâmplat cu persoanele implicate și drepturile fundamentale ale acestora? Și ce rol au avut autoritățile?

În timpul protestelor din aprilie 2009 de la Chișinău,¹⁵ a fost șocant că cea mai mare parte a mass-media care raportează evenimentele dramatice din Chișinău s-a concentrat pe două aspecte majore - pierderile și câștigurile electorale ale forțelor politice și pagubele cauzate clădirilor președinției și parlamentului. Faptul că sute de persoane au fost arestate și torturate arbitrar în custodia poliției - cauzând chiar câteva decese¹⁶ - s-a bucurat doar de o atenție limitată sau marginală în acoperirea mediatică din Republica Moldova din acel moment.¹⁷

- 8 Nelson & Dorsey, "Cine practică dezvoltarea bazată pe drepturi? Un raport privind evoluția interdependenței între drepturile omului și dezvoltare," World Development, 104 (2018), pp. 97–107
- 9 "Declarația ONU privind abordările bazate pe drepturile omului în cooperarea privind dezvoltarea și programarea," Grupul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, 2003, <https://www.undg.org/document/the-human-rights-based-approach>
- 10 Canada dezvoltă o nouă strategie pentru locuințe, luând HRBA drept cadru. Costa Rica și Uruguay au pus HRBA la baza reformelor în sistemele lor de îngrijire a sănătății. În ianuarie 2019, comisarul șef pentru drepturile omului din Noua Zeelandă, Paul Hunt, a declarat că „drepturile omului plasează bunăstarea, demnitatea și egalitatea persoanelor și comunităților în centrul tuturor legilor, a politicilor și practicilor” și a cerut guvernului să adopte pe deplin HRBA (<https://www.hrc.co.nz/news/chief-human-rights-commissioner-urges-government-treat-poverty-human-rights-issue>). În februarie 2019, Înalțul Comisar ONU pentru Drepturile Omului, Michelle Bachelet, a subliniat că "Politicile bazate pe Drepturile Omului sunt eficiente. Acestea le oferă oamenilor rezultate mai bune." (<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24203&LangID=E>).
- 11 Thomas Rose, "O abordare bazată pe drepturile omului în jurnalism: Ghana, The Journal of International Communication," 2013, 19:1, pp. 85-106, <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080%2F13216597.2012.737347>
- 12 De exemplu: UNESCO, "Diversitate media și egalitate de gen," <https://en.unesco.org/themes/media-diversity-and-gender-equality>; Consiliul European, "Combaterea stereotipizării de gen și sexismului în mass-media," <https://rm.coe.int/168064379b>; Scharrer, Erica "Reprezentări ale genului în mass-media," The Oxford Handbook of Media Psychology (2012)
- 13 "Ghid privind utilizarea limbilor minoritare în audiovizual," OSCE, 2003, <https://www.osce.org/hcnm/32310>
- 14 OSCE, "Ghidul de la Tallinn privind minoritățile naționale și mass-media în era digitală," februarie 2019, <https://www.osce.org/hcnm/tallinn-guidelines>
- 15 Pe 7 aprilie 2009 au izbucnit proteste în masă ca reacție la victoria Partidului Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) în alegerile parlamentare." Protestele din Moldova explodează, cu ajutorul Twitter," The New York Times, 7 aprilie, 2009, <https://www.nytimes.com/2009/04/08/world/europe/08moldova.html>
- 16 Amnesty International, "Tortura și alte forme de maltratare de către poliție: încă "e doar normal" în Moldova," 30 noiembrie, 2009, <https://www.amnesty.org/en/documents/eur59/009/2009/en/>
- 17 De pildă, acoperirea Unimedia a evenimentelor din aprilie 2009 s-a concentrat puternic atât pe dimensiunile politice și electorale, precum și pe daunele aduse clădirilor și proprietăților. Arestarea și maltratarea a sute de protestatari de către forțele de ordine au primit mult mai puțină atenție. Ex.: <https://unimedia.info/stiri/-10249.html>, <https://unimedia.info/stiri/-10257.html>, <https://unimedia.info/stiri/-10262.html>; <https://unimedia.info/stiri/-10265.html>; <https://unimedia.info/stiri/-10268.html>, <https://unimedia.info/stiri/-10278.html>.

În mod similar, este obișnuit ca mass-media din Moldova să se concentreze asupra raportării pe factori emoționali și interpersonal. În cazuri de abuz sexual sau trafic pe bază de gen, de exemplu, reporterii din Moldova pot căuta detalii despre viața sexuală trecută a presupusei victime și/sau relațiile ei anterioare cu bărbații. Cu toate acestea, mass-media efectuează rareori o anchetă asupra factorilor care au făcut posibile încălcări grave ale drepturilor omului, cu atenție la rolul și acțiunile autorităților publice (sau lipsa acestora). O schimbare către HRBA ar necesita ca aceste chestiuni să devină centrale în raportarea mass-media.

Diversitatea inerentă și multi-normativitatea

Societatea moldovenească este diversă pe mai multe criterii – de sex, de vârstă, de context etnic, de orientare sexuală, de limbi natale și vorbite, de apartenență religioasă și statut de dizabilitate. Cu toate acestea, nu există o înțelegere suficientă în rândul societății și mass-media, potrivit căreia această diversitate inerentă necesită o înțelegere și abordare personalizată față de fiecare grup societal.

Mulți membri ai majorității societății și comunității mass-media au dificultăți în a înțelege și a accepta că preocupările și prioritățile primare ale grupurilor majoritare și minoritare pot fi fundamentale diferite. De exemplu, femeile și bărbații din societatea moldovenească au experiența unor condiții fundamentale diferite pentru dezvoltare personală; prin urmare, acestea pot avea opinii diferite asupra vieții și necesităților prioritare. Condițiile de viață ale persoanelor cu dizabilități sunt substanțial diferite de cele ale persoanelor fără dizabilități. Viziunile asupra lumii și necesitățile prioritare ale minorităților etno-lingvistice pot fi foarte diferite de cele ale majorității etno-lingvistice.¹⁸

Mulți membri ai majorității încearcă să funcționeze și în cadrul normativității unice, adică a ideii că există un singur set de norme în raport cu care se măsoară totul. O singură istorie „adevărată”, o singură limbă, o singură cultură și religie, un singur tip de familie „standard” (cu două genuri „standard”). Și totuși, aceste standarde absolutiste nu există de fapt în natură sau societate. Natura și societatea cuprind un spectru de diversități. De exemplu, există un spectru de abilități în care niciunul dintre noi nu este perfect „capabil”, toți suntem plasați undeva în acest spectru cu anumite particularități personale și „dizabilități” minore sau majore (alergii, limitări alimentare, vedere imperfectă etc.). În Republica Moldova lipsește în mare măsură înțelegerea diversității.

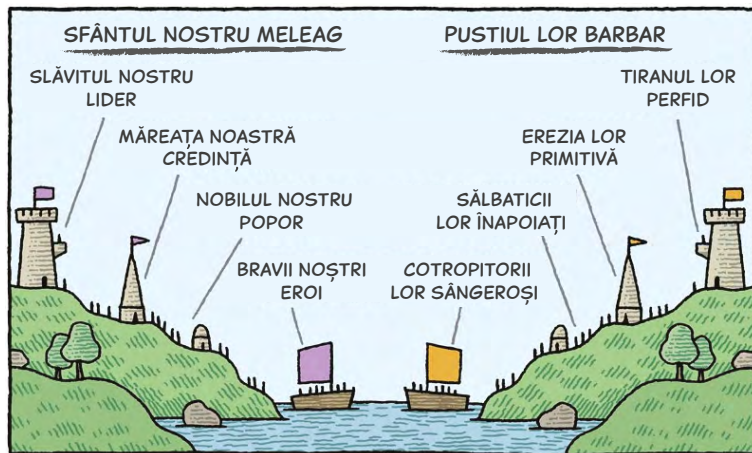


Figura 2 - Imagine preluată de pe pikabu.ru

Diversitate și minorități: etnice, lingvistice și religioase

Relațiile interetnice și problemele lingvistice sunt un subiect complex și dificil în Moldova. Timp de zeci de ani Moldova a rămas împărțită pe criterii etnice, religioase, politice, geopolitice și lingvistice. Aceste diviziuni au tăiat profund și amar în istoria Republicii Moldova, afectând fiecare generație succesivă. Pentru mass-media din Moldova este greu să rămână mai presus de aceste diviziuni adânc înrădăcinate. În majoritatea cazurilor, mass-media adoptă o abordare părtinitoare, dihotomizată și politizată. Această abordare duce la rezultate divizibile - societatea este văzută și prezentată ca împărțită în grupuri de „noi” și „ei”, unde „ei” sunt agenți spălați pe creier ai „dușmanilor noștri” care încearcă să ne facă rău, în timp ce „noi” suntem deținătorii „adevărului” care încearcă să restabilească „justiția istorică”.¹⁹ În mod similar, moldovenii au în general o înțelegere defectuoasă a rolurilor grupurilor majoritare și minoritare. De exemplu, este ceva obișnuit să argumentăm că minoritățile ar trebui să se supună deciziei majorității, deoarece democrația este echivalentă cu guvernarea majorității.²⁰

Divizarea pe criterii etno-lingvistice pătrunde adânc în meseria de jurnalist. Uniunea Jurnaliștilor din Moldova nu a devenit o instituție cu adevărat unificatoare, întrucât este percepută printre mass-media de limbă rusă ca având o agendă pro-română proeminentă. Consiliul Presei din Republica Moldova și Asociația Presei Independente (API) sunt de asemenea dominate de reprezentanți ai mass-media

18 De exemplu, disponibilitatea și accesibilitatea limitată a unităților de îngrijire a copiilor este unul dintre obstacolele cheie pentru o viață socială și profesională bună pentru multe femei cu copii din Moldova. Pentru bărbații moldoveni, acesta este într-o măsură mult mai mică un obstacol. Minoritățile lingvistice se pot confrunta cu obstacole în încercarea de a duce o viață socială și profesională mai bună datorită barierelor și asimilării lingvistice, acestea nefiind o problemă pentru majoritatea lingvistică.

19 Exemple de asemenea reportaje în mass-media din Republica Moldova: https://www.realitatea.md/propaganda-rusilor-zlopametnaie_629.html; <https://www.kp.ru/daily/26488/3357974/>; <https://romaniabreakingnews.ro/tragedia-constiintei-de-neam-dintre-prut-si-nistru-2-martie-1992-vs-9-mai-1945/>; <https://10tv.md/2017/08/12/eliberatorii-ne-au-ucis-strabunii-pestre-1-milion-si-jumatate-de-basarabeni-ucisi-de-rusi/>.

20 Aceasta este o generalizare de către autor a unei idei adesea la baza diverselor pretenții din Moldova, în special privind relațiile interetnice, aspectele lingvistice și problemele religioase. Exemple ale acestor sentimente pot fi găsite aici: <https://moldova.europalibera.org/a/24781119.html>, și în secția de comentarii de aici: <http://www.platzforma.md/archive/386512>

de limbă română. Jurnaliștii de limbă rusă din Moldova tind să fie membri ai Asociației Jurnaliștilor de Limbă Rusă din Moldova.²¹ Mai mult, subiectele de îngrijorare pentru cele două grupuri de jurnaliști - vorbitori de limbă română și de limbă rusă - rămân adesea radical diferite. Aceste diviziuni au determinat comunitatea mass-media din Moldova să fie grav fracturată și împărțită pe plan intern.

HRBA propune o alternativă la acest cadru prea simplist pentru discursul public din Moldova. Această abordare invită societatea să privească grupurile majoritare și minoritare prin prisma drepturilor omului. Această perspectivă sugerează că dominanța majorității - etnice, lingvistice sau religioase - este limitată de drepturile fundamentale și protecția grupurilor minoritare. De asemenea, sugerează că majoritatea nu trebuie să-și impună opiniile și deciziile asupra minorităților sau să ceară asimilarea acestora. Membrii grupurilor etnice, lingvistice și religioase nu trebuie priviți ca pionii în marile jocuri geopolitice, ci mai degrabă ca deținători individuali ai drepturilor fundamentale, inalienabile ale omului.

Concluzii: HRBA în mass-media

HRBA este un cadru care schimbă paradigma, capabil să îmbunătățească substanțial potențialul transformator al mass-media din Republica Moldova, unind comunitatea media cu un sentiment de solidaritate și întărind relația fundamentală între mass-media și societatea diversă a țării. O schimbare către HRBA ar avea implicații practice directe pentru mass-media din Moldova.

În primul rând, această abordare necesită abandonarea cadrului „noi și ei” și „normal și anormal” în raportarea mass-media. Trebuie să ne îndepărtăm de cadrul „noi - pro-occidentali și progresivi” în raport cu „ei - pro-orientali întunecați și retrograzi”. Să ne îndepărtăm de la „noi - moldovenii principali” și de la „ei - găgăuzi sau romi marginali”. Doar lăsând la o parte aceste abordări, mass-media își poate asuma rolul de unire a comunității “noastre” diverse, multidimensionale și multi-normative care înglobează pro-occidentali, pro-orientali, moldoveni, români, găgăuzi, romi și oameni cu nevoi diverse.

În al doilea rând, este necesară o îndepărtare de la stereotipuri și adoptarea unui limbaj care să demonstreze respectul deplin pentru demnitatea și egoismul fiecărei persoane sau grup. Aceasta include alegerea atentă a terminologiei, precum și o atenție deosebită la perspectiva și încadrarea raportării. De exemplu, mass-media trebuie să înceteze etichetarea femeilor drept „genul slab” sau „păstrătoarele vetrei”, înfățișate în principal în casă sau în contextul îngrijirii copiilor, în timp ce bărbații sunt descriși în mediul de afaceri și de luare a deciziilor. De asemenea, mass-

media trebuie să evite găzduirea de show-uri politice, analitice și/sau economice (de afaceri), dominate de bărbați.

Mass-media trebuie să își schimbe comportamentul de etichetare a persoanelor cu dizabilități ca handicapate sau deficiente. Acestea ar trebui să le înfățișeze în medii obișnuite de activitate și să ia în considerare viziunea acestor persoane atunci când abordează diverse subiecte de interes public, și nu doar să le includă în reportaje despre probleme de sănătate sau de caritate.

Mass-media trebuie să își schimbe tendința de prezentare a minorităților etnice predominant în contextul reportajelor culturale lejere – cu alte cuvinte despre cântec, dans și mâncarea tradițională. Acestea ar trebui să evite evidențierea afilierii etnice sau religioase în contextul crimei, terorismului și oricărei alte informații despre violență sau conflict. Prezentarea mediatică a Bisericii Ortodoxe din Moldova și altor culturi religioase din Moldova trebuie să fie echilibrată și imparțială.²²

Mass-media ar trebui să respecte auto-întitularea grupurilor. Romii nu sunt țigani. Ucrainenii nu sunt haholi. Martorii lui Iehova nu sunt iehoviști, Baha'ii nu sunt baha'iști, etc. Aceasta se extinde la respectarea auto-întitularii locațiilor geografice în limba relevantă. Comrat în română, dar Komrat în găgăuză. Chișinău în română, dar Kishinev (Кишинев) în rusă, Kyshyniv (Кишинів) în ucrainiană, Kiszyniów în poloneză și Kişinöv în găgăuză.

HRBA solicită edificarea constructivă a înțelegerii diversității și multi-normativității societății. Instituțiile media au puterea de a dezvolta această înțelegere pe baza propriei alegeri a subiectelor și formatelor.

În al treilea rând, cea mai bună modalitate de a declanșa această schimbare de paradigmă și de a promova în continuare utilizarea HRBA este prin implicarea propriu-zisă a grupurilor societății subreprezentate în activitatea mass-media. Acest principiu e cel mai bine exprimat de sintagma “Nimic despre noi fără noi!” Acest angajament poate avea mai multe forme, de la adoptarea unei politici pentru interviuarea grupurilor sociale relevante despre care se vorbește reportaj, până la forme mai avansate, concepute pentru a angaja reprezentanți ai grupurilor subreprezentate în calitate de co-creatori ai materialelor de media (în calitate de membri ai personalului, stagiați, colaboratori etc.).

Aceste acțiuni de schimbare a paradigmei sunt totalmente în puterea presei moldovenești, iar unele organizații din Republica Moldova implementează cu succes astfel de inițiative HRBA. Începând cu 2016, ONU în Moldova a organizat un program anual de stagii pentru diversitate, menit să ofere posibilități de stagiere profesională persoanelor din grupuri subreprezentate - persoane cu dizabilități, persoane

21 Singurul exemplu pozitiv aici este cel al Centrului pentru Jurnalism Independent, care lucrează îndeaproape atât cu mass-media de limbă română, cât și de limbă rusă, inclusiv din Găgăuzia. Site-ul său - Media-azi.md - funcționează atât în română, cât și în rusă.

22 “Raport privind monitorizarea incluziunii dimensiunilor minoritare în activitățile preelectorale ale organelor electorale, partidelor politice și mass-media,” Centrul de informare privind drepturile omului, mai 2019, <http://mon.drepturi.md/>

cu HIV, minorități etno-lingvistice și religioase.²³ O serie de organizații și instituții s-au alăturat acestei inițiative. Instituțiile media din Moldova pot și trebuie să urmeze aceste exemple. Deși vor fi necesare eforturi suplimentare pentru creșterea gradului de conștientizare și capacitate a acestei abordări, pașii descriși în această notă analitică politică vor reprezenta un bun pas inițial.

Operaționalizarea HRBA în mass-media: recomandări

HRBA în mass-media din Republica Moldova poate fi promovat simultan printr-o serie de căi:

- 1) Instituțiile media ar trebui să ia în considerare inițierea schimbării pe plan intern, prin modificarea politicilor și standardelor editoriale existente sau prin adoptarea unor noi. Consiliul pentru Egalitate,²⁴ agențiile specializate ale ONU și ONG-urile pot servi ca resurse utile pentru îmbunătățirea înțelegerii HRBA, precum și pentru implementarea tehnică a acestuia.
- 2) Asociațiile mass-media profesionale și organele de auto reglementare - în special Consiliul de Presă din Republica Moldova - ar trebui să integreze această abordare în standardele și reglementările profesionale pentru sectorul mass-media (cum ar fi Codul Deontologic al Jurnalistului, etc.).
- 3) Autoritățile publice de supraveghere - în special Consiliul Audiovizualului - ar trebui să integreze HRBA în reglementările și activitățile de monitorizare proprii.
- 4) Finanțatorii și donatorii în domeniul mass-media ar trebui să ia în calcul necesitatea implementării și integrării elementelor HRBA în activitățile proiectului ca exigență pentru solicitanți.
- 5) Instituțiile educaționale și de formare în jurnalism ar trebui să integreze HRBA în curricula de învățământ și în programele de formare.

23 "Casa ONU în Moldova: Diversitatea în Acțiune," Oficiul ONU pentru Drepturile Omului, mai 2019, <https://unhumanrights.exposure.co/un-house-in-moldova-diversity-in-action>

24 Acesta este un organ public independent pentru combaterea discriminării. Website oficial: www.egalitate.md



Veaceslav (Slava) Balan

Veaceslav (Slava) Balan este expert independent în domeniul drepturilor omului, originar din Republica Moldova și stabilit în prezent în Canada. În ultimii 15 ani, Veaceslav a lucrat intens în domeniul drepturilor omului în cadrul ONU în Moldova și ONG-urilor din Republica Moldova. Începând cu 2018, Veaceslav își face studiile de doctorat la Universitatea din Ottawa, cercetând abordarea bazată pe drepturile omului pentru dezvoltarea durabilă.

Ciclul de sinteze de politici "Media Forward" este posibil datorită suportului generos acordat de poporul American și Britanic prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și UK aid. Responsabilitatea pentru conținut revine Freedom House și conținutul nu reflectă neapărat punctele de vedere ale UK aid, USAID sau ale Guvernului Statelor Unite.